

Josef Štolba

/ 1846 - 1930 /

Dramatik, autor četných frašek a veseloher z prostředí českého maloměsta, dlouho oblíbených hlavně na venkovských ochotnických scénách.

Narodil se 3. 5. 1846 v Hradci Králové, gymnázium navštěvoval zpočátku v rodném městě a dokončil je v Praze, kde potom pokračoval ve studiu práv. Od r. 1870 byl vychovatelem ve šlechtických rodinách, s nimiž procestoval nejen západní Evropu, ale i Severní Ameriku včetně Západní Indie. Roku 1874 získal doktorát práv a po pěti letech praxe se stal notářem, a to nejprve v Nechanicích, později v Pardubicích a nakonec na Královských Vinohradech. V první polovině 80. let vykonal též několik cest po západní a severní Evropě a dostal se ve společnosti cestovatele Kořenského až za polární kruh. Zemřel 12. 5. 1930 v Praze.

Štolba debutoval na Prozatímním divadle r. 1869 a v několika letech uvedl celou řadu řemeslně zdařilých her, z nichž se nejvíce líbila pražská lokální fraška *Krejčí a švec* (prem. 1869) a veselohra *Zapovězené ovoce* (prem. 1871). První jeho pokus o vážné drama, sociální hru z dělnického prostředí *Matčino dílo* (1872), potlačila cenzura. Potom se Štolba na řadu let odmíchl a vrátil se znovu na scénu až v Národním divadle, a to jako libretista Dvořákovy opery *Tvrdé palice* (prem. 1884) a jako autor veselo hry *Vodní družstvo* (prem. 1886). Po úspěchu tohoto asi nejzdařilejšího jeho kusu pak následovaly většinou obdobné satirické obrázky maloměstských poměrů (např. *Maloměstští diplomaté*, 1888).

Po formové a technické stránce jsou Štolbovy veselo hry z 80. let opět tak dovedně napsány pro jeviště jako jeho hry starší a prokazují znovu autorovu zručnost v komicky účinném a dramaticky soustředěném rozvíjení zápletky i jeho smysl pro humor a pro mluvný jevištní dialog. Novým osobitým přínosem je schopnost zachytit dramaticky výraznou a satiricky zaostřenou zkratkou charakteristické projevy maloměstské přetvářky, omezenosti, chamtivosti, nevzdělanosti, s nimiž měl Štolba možnost seznámit se důvěrně při své notářské praxi. Jeho postavy jsou odpozorovány ze života českého venkovského městečka, avšak nepřekračují nikde hranice takzvané realistické žánrové drobnokresby a zůstávají po celou hru neměnnými, charakterově jednostrannými schémata.

Od 90. let již Štolbova dramatická tvorba ztrácela na své živosti; nejúspěšnější hrou tohoto období je rutinní veselo hra *Na letním bytě* (1898), k nejméně úspěšným patří jeho pokusy o hry vážné. Štolba psal také povídkové prózy, cestopisná vyprávění (*Za polární kruh*, 1890; *Ze Západní Indie a Mexika*, 1920) a zajímavé knihy vzpomínkové (*Z mých pamětí*, 1906–07).